

γῦπας ὁ, Κέρκ. (Καστιόπ. κ.ά.) Κύπρ. Ρόδ.—Λεξ. Μπριγκ. Βλαστ. γυούπας Κύθηρ. ἀγιοῦπας Αἴγιν. Θεσσ. (Καρδίτσ.) Θήρ. Κέρκ. Κεφαλλ. Κέως Κύθηρ. Μακεδ. ("Ολυμπ.) Πελοπν. (Μεγαλόπ.) Τῆν. γιούπης Κρήτ. ἀγιοῦπας Κεφαλλ. (Κουβαλᾶτ. κ.ά.) γούπας Κάρπ. ("Ελυμπ.) γῦπ-πος Ήράκλ. δῦπας Ρόδ. ὕπας Χάλκ. ἀνέπης Κῶς (Καρδάμ. Πυλ. κ.ά.) ἀνέπας Ρόδ. ὕπος Πελοπν. (Αίγιαλ. Καλάβρυτ.) γυπάς Ρόδ. (Αρχάγγελ. κ.ά.) ἀνπᾶς Ρόδ. γῦπα ἡ, Κύπρ. Σύμ. ἀγιοῦπα "Ανδρ. (Γαύρ. Κόρθ. κ.ά.) Εὔβ. (Κάρυστ.) Κύθν. κ.ά. γῦτσος Καλαβρ. (Βουν. Μπόβ. κ.ά.) Γεν. δυπάν Ρόδ. ἀνπάν Ρόδ. (Κρεμαστ.) Πληθ. γιούπηδες Κρήτ. ἀνπονες Κῶς (Καρδάμ. Πυλ. κ.ά.) δυπάν Ρόδ.

Τὸ Βυζαντ. οὐσ. γῦπας.

1) Ἀρπακτικὰ πτηνὰ τῆς οἰκογ. τῶν Ιερακιδῶν (Falconidae): (α) Γυπαετδὸς πωγωνοφόρος (Gypaetus barbatus aureus) καὶ (β) Γύψ δυρρόχρονος (Vultus fulvius) ἔνθ' ἄν. : Μιὰ ἀλονποῦ τὸ ἔνας γῦπας, μιὰ βολὰν τέςτ' ἔναν τξαιρόν, ἐκονμπαρέψαν (ἐκ παραμυθ.) Κύπρ. Εἶδα μιὰ ἀγιοῦπα "Ανδρ. (Γαύρ.) Εἶδες ἔναν ἀνέπη; μάννα μου, μιάλος πού 'ναι! Κῶς. Σὰν ὕπος στέκεσαι Πελοπν. (Αίγιαλ.) Σὰν ἀγιοῦπα ἥπεσεν ἀπάρω του "Ανδρ. Συνών. βιτσίλα, κλάρα, δεξιά, δρυιό, πούλλα κας, πούλλος, σκαριάς, σκαριτης. γ) Τὸ ἀρπακτικὸν πτηνὸν Τριόρχις δοκινὸς (Buteo buteo) Καλαβρ. (Βουν. Μπόβ. κ.ά.) Κάρπ. ("Ελυμπ.) Κέρκ. (Καστιόπ.) Κεφαλλ. (Κουβαλᾶτ.) Κῶς (Καρδάμ. Πυλ. κ.ά.): 'Εκεῖ δύον 'βοσκε τὸ 'χριθι, ἔνας ἀγιοῦπος ἐδωκε μυτιὰ κάτον καὶ τὸ 'πιασε Κουβαλᾶτ. 'Ο ἀντης ἥφαε μας μυτάμ πούλ-λαν (=δρυιθα) Καρδάμ. Κατέβην ὁ ἀνέπης καὶ πῆρε μας μυτάμ πούλ-λα Πυλ. 'Ο γῦτσος τρώει τέπτοῦδ-δε (ὁ γῦπας τρώει τὶς δρυιθες) Μπόβ. || Φρ. Σάν τὸν ἀνέπη κατεβαίνει (ἐπὶ ἀτόμου δρυμῶντος μὲ κακὰς διαθέσεις) Πυλ. || Παροιμ. "Ἐν-νεωσεν ὁ δῦπας τὸ φορίμ (ἐπὶ τῶν καραδοκούντων τὴν δυστυχίαν τῶν ἀλλων διὰ νὰ διαρπάσουν τὴν περιουσίαν αὐτῶν) Ρόδ. 'Ἐνεμίσανε οἱ γιούπηδες τὸ φόριμ (ἐνεμίσανε=ώσμισθησαν συνών. μὲ τὴν προηγουμ.) Κρήτ. 2) Μεταφ., ὁ ἀρπαξ "Ανδρ. Κεφαλλ. (Κουβαλᾶτ. κ.ά.) Ρόδ. : Μηδὲ ἔναν γουτδίν 'ἐν ἐφῆκαν οἱ γυπάνοι 'ς τὸ τιθεπ-πούλ-λι (=κηπούλι) Ρόδ.

'Η λ. καὶ ώς ἐπών. ὑπὸ τὸν τύπ. Γῦπας 'Αθῆν. Πελοπν. (Ξυλοκ.) καὶ ώς παρωνύμ. ὑπὸ τὸν τύπ. Γιούπης Πελοπν. (Γαργαλ.) καὶ ώς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. 'Σ τὸν Γῦπα Κρήτ. 'Αγιοῦπες Κύθν. Τ' 'Αυπάν ή Κούσπα (=κοιλότης) Ρόδ. Γιούπ'ς Στερελ. (Αίτωλ.) Τὸ Γυπᾶ ή Ρίζα Κάρπ. 'Ο Κάβος τσῆ 'Αγγούπας "Ιος.

γυποφωλιά ἡ, λεξ. Πρω. Δημητρ. γυπ-ποφωλιά 'Αμοργ. 'Ηράκλ.

Ἐκ τῶν οὐσ. γῦπας καὶ φωλιά.

'Η φωλεὰ τοῦ γυπός. Πβ. ἀετοφωλιά, διὰ τὸ δπ. βλ. ἀετοφωλιά.

γύρα ἡ, κοιν. γιούρα Πελοπν. (Καρδάμ.) 'ύρα Κάρπ. ("Ελυμπ.) Κάσ. Νάξ. ('Απύρανθ.)

Τὸ Βυζαντ. οὐσ. γύρα.

1) Περιδιάβασις, περίπατος κοιν. : Κάρω - βγαίνω - φέρω μιὰ γύρα κοιν. "Ἐπιασεν δές γύρες Ρόδ. Θὰ κάμω μιὰ γύρα Κεφαλλ. "Ἐκαμε πολλές γύρες 'ς τὸ χωριό Κρήτ. (Ραμν.) "Ἐνας φαρᾶς είχε βγῆ 'ς τὴ γύρα καὶ πούλαγε φάρα Πελοπν. ('Ερμιόν.) Βγῆκε 'ς τὴ γύρα δικαλόγερος τ' ἄι-

Γιαννιοῦ, γιὰ νὰ μαζώσῃ σταφίδα (περιηλθεν ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν) Πελοπν. (Κορών.) 'Σ τὴ γύραν ἥβγασι (δι' ἐπίσκεψιν) Κάρπ. Μᾶς ἐβῆκε 'ς τὴ γύρα (περιφέρεται) 'Ερεικ. Οὖλον τέςτ' γύρις ἡτάξ'ς τοὺς βιβλίους σ' πουτέ δὲ δὲ ἀνοίεις Σάμ. "Ερθε ὁ πατέρας μου 'πὸ τὴ γύρα "Ηπ. (Βαθούρ.) || Φρ. "Ηρθα γύρις νὰ πάσι, ἀλλὰ δὲν πῆγα (ἐσκόπευσιν νά...) Πήραμε, σὰ νὰ ποῦμε, πάλε τὴν πίσω γύρα (συνών. μὲ τὴν φρ. πήρα με τὴν κάτω βόλτα) Α. 'Εφταλ., Μαζωχτρ., 21. || Παροιμ. "Οπως πῆγε τῆς γύρας γύρος (ὅ πορευόμενος διὰ τῆς μακροτέρας ἀλλὰ ἀσφαλεστέρας ὁδοῦ ἐπανέρχεται σώος) "Ηπ. "Οπως πάει τὴ γύρα, γύρος, διπος πάει τὴ μέση, ἀπόμενε (συνών. μὲ τὴν προηγουμ.) "Ηπ. (Λάκκα Σούλ.) || "Άσμ.

'Ο Παναγιώτης ἔφυγε, βγῆκε νὰ φέρῃ γύρα, νὰ κάμη γύρα 'ς τὰ χωριά, γύρα 'ς τὸ βιλαέτι "Ηπ.

Πῆτε τοῦ Γιάννη τοῦ Χατζῆ, μὴ παιξῃ πλιὰ τὴ λέρα, καὶ τοῦ Κωστῆ, τὴν ἀποκρὰ νὰ μὴν ἐβγοῦ 'ς τὴ γύρα Κάρπ. Συνών. ἀναγνωρίστη 1δ, ἀπογνωρίστη 2, βόλτα 2, γύρος 8. β) Περιφορά, ἐπὶ λιτανείας, κηδείας κ.τ.τ "Ηπ. (Κατσανοχ.) Κάρπ. ("Ελυμπ.) Κάσ. Κύθηρ. Νάξ. ('Απύρανθ. Βόθρ.) : 'Η γύρα τῆς Παναγίας Κύθηρ. Τὴ 'ύρα τέςτ' 'Ανάστασης ἐκάμαμε καὶ 'τις αὐτὸς 'ργήσαμε 'Απύρανθ. 'Αλλότες ὀλωρῶ δῶν ἀπεθαμένω δῶν ἐκάνασι 'ύρα τώρα τσὶ πᾶνε σύρμα (= κατ' εὐθεῖαν) αὐτόθ. 2) 'Επαιτεία Νάξ. ('Απύρανθ.) : 'Ολούρις τοῦ χρόνου περοῦντες κ' ἐτοῦτ' ἀπὸ ξυλόκλαδα μὲ τὴ 'ύρα (διὰ τῆς ἐπαιτείας). Καρύδια 'θελεν 'Αδώνης γιὰ τὸ Λάζαρο καὶ δὲν είχαμε γ' ἥβγε 'ς τὴ 'ύρα (εἰς ζήτησιν). Συνών. διακονιά, ζητιά, ζητούλιά, ζητούλη. 3) Κυκλικὴ στροφή, κυρίως ἐπὶ χοροῦ "Ηπ. (Δωδών. Ζαγόρ. Κατσανοχ. Κουκούλ. κ.ά.) Κεφαλλ. Κρήτ. (Ραμν. κ.ά.) Λευκ. Παξ. Πελοπν. (Δάρα Αρκαδ.) : Θὰ κάμω μιὰ γύρα 'ς τὸ χορό Κεφαλλ. Πρώτη ή νύφη φέρνει τσὶ τρεῖς γύρες (εἰς τὸν χορὸν) Λευκ. "Ηφιρα κ' ἵγια κάμπουσις γύρις 'ς τὸν χοροῦ Κουκούλ. 'Ελατε, παιδιά, νὰ κάμωμε κ' ἐμεῖς μιὰ γύρα (νὰ χορεύσωμεν μίαν στροφὴν) Παξ. 'Σ τὴ γύρα τοῦ χοροῦ γραπτώνει δ Γιώρης τὸ πασόνι τῆς νεράδας Δάρα Αρκαδ. Φέρε τ' ἀλογο μιὰ γύρα 'ς τ' ἀλώνι Κατσανοχ. 'Η ζώνη τοῦ σαλβαδοῦ πρέπει νά 'ναι μακρέ, νὰ πκάμη κάθοσε γύρες τὸν ἄθρωπο Ραμν. β) 'Ο χορὸς τοῦ 'Ησαία, δ γαμήλιος χορὸς Κάρπ. Κάσ. : 'Σ τὴ γύρα σύρουσι καλὰ τὸ 'εξιότ τους πόι, γιὰ νά 'ναι δ' ἄμος τως γονολίκος Κασ. || "Άσμ.

'Αποὺ πιασε τὰ στέφαρα καὶ γύρισε τὴ γύρα, νὰ τὸν ἀξιώσῃ ὁ Θεός νὰ πάσῃ καὶ τὰ μῆρα (εὐχὴ πρὸς κουμπάρον νὰ γίνη καὶ ἀνάδοχος). Κάρπ. γ) Παιδιὰ παιζομένη δι' ἀστραγάλων, κατὰ τὴν δποίαν οἱ παιδες, διαγράφοντες κύκλους ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὡθοῦν τοὺς ἀστραγάλους πρὸς τὸ κέντρον αὐτοῦ Ρόδ. Συνών. ἀσίκι 1β, ἀστραγάλι 2, ἀστραγάλος 1β, βασιλιάς 2 (εἰς λ. βασιλιάς), βέζιρας 2, βέζιρης 4, κότσια. δ) 'Ετέρα παιδιὰ παιζομένη ὑπὸ διμίου παιδῶν, οἱ δποῖοι στρέφουσι κυκλικῶς εἰς τὸν αὐτὸν τόπον. Κατ' αὐτὴν νικητὴς θεωρεῖται δ μὴ παθῶν έλιγγον "Ηπ. (Δωδών.) 4) 'Γψηλὸς τοῦχος περιβάλλων τὴν αὐλήν, αὐλόγυρος Πελοπν. ('Ερμιόν.) : Μιὰ γάττα ἔχει ἀνεβῆ 'ς τὴ γύρα. Τὴ νύχτα μπήκανε κλέφτες 'ς τὸ σπίτι, πήγανε ἀπὸ τὴ γύρα καὶ μᾶς κλέψανε τὶς κόττες Συνών. αὐλή 3, αὐλόγυρος 1, αὐλόγυρος 1, αὐλόμαντρα, αὐλότοιχος, αὐλόθιά, μάντρα, μαντρότοιχος, πύργος.



